

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสาธารณสุขของประเทศซึ่งมีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดความตึงเครียดในการดำรงชีวิตซึ่งนำไปสู่การเกิดปัญหาสุขภาพจิต แต่ปัญหาสุขภาพจิตมิได้มีสาเหตุจากปัจจัยทางชีวภาพเพียงอย่างเดียว ปัจจัยทางสภาพจิต สังคมและวัฒนธรรม ก็มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนแล้วยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ด้วย จึงพบว่าปัจจุบันปัญหาสุขภาพจิตกลายเป็นปัญหาระดับโลกไปแล้ว จึงไม่ควรมองข้ามที่สำคัญโรคนี้นี้ยังไม่ทราบสาเหตุอย่างแน่ชัด อาจมีต้นเหตุมาจากกรรมพันธุ์ ระบบสารเคมีในสมอง ปัจจัยด้านครอบครัว และสิ่งแวดล้อมหรือกระทั่งผู้ที่มีจิตอ่อน เมื่อเผชิญแรงกดดันก็อาจทำให้เกิดอาการของโรคจิตได้(1) โรคนี้อาจรักษาให้หายขาดได้ แต่อีกส่วนหนึ่งรักษาไม่หายขาดและมีอาการเป็นพักๆ เช่น ประสาทหลอน หูแว่ว หลงผิด ฆาตกรโลกได้ศึกษาความสูญเสียด้านศักยภาพและผลผลิตทางเศรษฐกิจ พบว่า โรคจิตก่อให้เกิดความสูญเสียมากกว่าโรคหัวใจและมะเร็ง แต่ไม่มีใครพูดถึงว่าในแต่ละเดือนโรงพยาบาลศรีธัญญาต้องรับผู้ป่วยโรคจิตเข้ารับการรักษาเฉลี่ยเฉลี่ยละ 500 คน (2)

การที่วัยรุ่นจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คึกคักขึ้นขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เพราะบุคคลและสิ่งทีกล่าวมานี้จะมีอิทธิพลต่อบทบาทของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก การปลูกฝังคุณลักษณะให้แก่เด็กวัยรุ่นจะต้องวางรากฐานตั้งแต่แรกเกิด บทบาทของวัยรุ่นจะต้องเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ผู้ใหญ่จะต้องเป็นแบบฉบับที่ดีของวัยรุ่นด้วยเช่นเดียวกัน หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูให้ผ่านช่วงวัยรุ่นไปได้ด้วยดีแล้ว จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เป็นพลเมืองดีมีคุณค่าต่อประเทศชาติในอนาคต ในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นช่วงชีวิตหนึ่งที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆมากมาย ฉะนั้นความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อวัยรุ่น อาทิเช่น ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เขาวนปัญหาเกี่ยวกับเขาวนอารมณ์ในการตระหนักรู้ของตนเองมีสติรู้เท่าทันความคิด ความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานที่สร้างสรรค์ บรรลุผล

ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความฉลาดทางอารมณ์ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น อุดหนุน เข้าใจกัน เกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของคนอย่างสูงสุด ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ให้เกียรติยอมรับตน เพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์ กล้าเสี่ยง กล้าคิดริเริ่ม (3)

พลทหารเกณฑ์กำลังก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่และจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคตถือว่าเป็นวัยที่มีคุณค่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมีบทบาทต่อสังคมและประเทศชาติมาก ฟรอยด์ (Freud) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะของการมีความมูทะลุบ้าบิ่น (Strong id) ต้องเผชิญกับภาวะของการขาดเหตุผล ขาดความยับยั้งคิด (Weak ego) นั่นคือ เป็นระยะที่มนุษย์ใช้สัญชาตญาณในการดำเนินชีวิตมากกว่าการใช้เหตุผล (4) พฤติกรรมของวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่แสดงออกมาจะเป็นไปในลักษณะครึ่งเด็กครึ่งผู้ใหญ่ที่ใช้อารมณ์และสัญชาตญาณเป็นหลัก วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากลอง อยากเลียนแบบ เป็นวัยที่กำลังศึกษาค้นคว้า กล้าได้กล้าเสีย เพราะฉะนั้นช่วงชีวิตวัยรุ่นจึงเป็นช่วงที่ถือเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิต การที่จะต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตจากพลเรือนที่มีความอิสระไปสวมเครื่องแบบทหารที่มีกรอบระเบียบวินัย การดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปเกือบทั้งหมด พลทหารทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับตัวในเรื่องการจากบ้านที่เคยอยู่อาศัย ต้องจากพ่อแม่และคนที่ตัวเองรักการปรับตัวเพื่ออยู่กับเพื่อนใหม่ ซึ่งไม่เคยรู้จักคุ้นเคยมาก่อน รวมทั้งการปรับตัวให้อยู่ในกฎระเบียบต่างๆอีกมากมายรวมทั้งการปรับตัวเพื่อรับการฝึก การศึกษาวิชาทหารที่ต้องฝึกหนักลำบากตรากตรำและปัญหาที่สำคัญอีกคือ ความกลัวการออกรบ กลัวสงคราม กลัวตาย กลัวพิการ บางคนอาจจะปรับตัวอย่างรวดเร็ว บางคนอาจปรับตัวได้ช้าหรืออาจจะมึนงงบางคนที่จะปรับตัวไม่ได้เลย โดยเฉพาะผู้ที่ไม่เต็มใจและยังทำใจให้ยอมรับไม่ได้ที่เข้ามาเป็นทหารเกณฑ์ ดังนั้นนอกจากพลทหารจะต้องมีการปรับตัวในด้านสุขภาพกายแล้วยังจะต้องปรับตัวในด้านสุขภาพจิตด้วย

จากปัญหาที่กล่าวมาจะเห็นว่าพลทหารเกณฑ์จะต้องมีการปรับตัวพร้อมกันทีเดียวทั้ง2ด้านคือนอกจากจะปรับตัวเพื่อพร้อมไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่แล้วยังจะต้องปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากพลเรือนไปสู่ชีวิตทหารที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเองและต่อประเทศชาติ ซึ่งเป็นภารกิจหลักอันสำคัญที่จะต้องเผชิญในวันข้างหน้า ปัญหาเหล่านี้ทำให้พลทหารเกิดความเครียด วิตกกังวล ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของพลทหารเหล่านั้น จะส่งผลให้กองทัพมีพลทหารเกณฑ์ที่มีสุขภาพจิตไม่สมบูรณ์ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อรุณ เชาวนาดิสัย ที่ว่า การเผชิญต่อแรงกดดันของบุคคลอาจเกิดอาการของโรคจิตได้เช่นเดียวกับพลทหารเกณฑ์ หากได้รับแรงกดดันมาก แล้วหาทางออกไม่ได้ จะทำให้พลทหารผู้นั้นเป็นผู้มีปัญหาทางจิต ซึ่งอาจเป็นเหตุผลสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พลทหารที่มีปัญหาเหล่านี้หนีทหารได้ในแต่ละปีกองทัพจะสูญเสีย

กำลังพลเพราะการหนีทหารเป็นจำนวนมากทำให้เกิดผลกระทบต่อกองทัพและประเทศชาติอย่างมากมาย

ทหารต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ เนื่องจากต้องมีการฝึกฝนและอบรมอยู่ตลอดเวลา การที่บุคคลมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ย่อมเป็นการส่งเสริมให้มีสุขภาพจิตดีตามไปด้วย ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่ว่า “ จิตใจที่สดใสย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ ” (A Sound Mind is in a Sound Body) กล่าวคือ ร่างกายและจิตใจจะเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันเสมอ สุขภาพจิตที่ดีย่อมเกิดขึ้นในร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง หากเกิดปัญหาความเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิตแล้ว ก็ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อถึงกันและกันได้ ไม่ว่าจะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเจ็บป่วยก็จะมีผลต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (5)

ในสมัยก่อนการสูญเสียกำลังพลโดยความเจ็บป่วยทางอารมณ์และจิตใจเป็นเหตุให้กองทัพทำการรบไม่ได้ผลในการคัดเลือกชายฉกรรจ์เข้าเป็นทหารของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-1918) มีประชาชน ถูกคัดออกจากราชการทหารเพราะเหตุผลทางจิตเวช แต่คนที่รับไว้เป็นทหารก็ล้มป่วยทางจิตหลายราย และในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีผู้ถูกกรรมการเกณฑ์ทหารคัดออก เพราะไม่สมบูรณ์พอที่จะเป็นทหาร ฉะนั้นแสดงว่า ก่อนที่จะถึงหน่วยทหารก็มีการคัดบุคคลที่มีภาวะจิตผิดปกติออกไปเป็นส่วนมากแล้ว แต่ก็ยังมีการปลดทหารอเมริกันเพราะโรคจิตประสาท (6)

ปัญหาสุขภาพจิตและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับทหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากกองทัพที่มีสุขภาพจิตที่ไม่สมบูรณ์แล้วย่อมจะส่งผลกระทบต่อกำลังพลในสนามรบและต่อกองทัพเนื่องจากทหารเมื่ออยู่ในสนามรบจะมีอาวุธประจำกายไม่ว่าจะเป็นปืนหรือระเบิดหากทหารผู้ใดมีภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ปกติแล้วอาจนำอาวุธนั้นทำร้ายตัวเองและพวกเดียวกันเองได้เพราะในสถานะที่อยู่ในสนามรบย่อมมีความเครียดและได้รับความกดดันหลายๆด้าน โอกาสเช่นนี้ก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้เสมอในบุคคลที่มีภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพอ

สำหรับในประเทศไทยระบบการเกณฑ์ทหารยังไม่มีวิธีการกลั่นกรองที่ดีพอ ทำให้มีทหารที่มีปัญหาสุขภาพจิตเข้ามา ซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเครื่องนุ่งห่มเสื้อผ้า เงินเดือน หรือเบี้ยเลี้ยง เป็นต้น ซึ่งการจัดทำงบประมาณของพลทหารในแต่ละพลัดจะต้องมีการจัดทำล่วงหน้าเป็นเวลานาน เพื่อเป็นการป้องกันการสูญเสียงบประมาณ จึงควรมีวิธีป้องกันหรือหาแนวทางแก้ไขการสูญเสียกำลังพลในส่วนนี้ด้วยการศึกษาสุขภาพจิตและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารเสียก่อน เมื่อพบปัญหาแล้วจึงแก้ปัญหาค้นหาต้นเหตุ

จากปัญหาที่ได้นำเสนอมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตและความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารใหม่ สังกัดกองทัพเรือ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรของกองทัพเรือ และประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย (Research Question)

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารใหม่สังกัดกองทัพเรือเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยส่วนบุคคล และบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารใหม่สังกัดกองทัพเรือ
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารใหม่สังกัดกองทัพเรือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive design) โดยมีตัวแปรที่ศึกษาคือ ตัวแปรอิสระ (Independence Variable)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล คือ อายุ, สถานภาพการสมรส, ระดับการศึกษา, ศาสนา, ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว, อาชีพก่อนเข้ามาเป็นทหาร, รายได้เข้ามาเป็นทหาร, โรคประจำตัว, ยาที่ต้องรับประทานเป็นประจำ, การใช้สารเสพติด, ภูมิลำเนา, การฝึกจากครูฝึก, ความอดทนทางด้านร่างกาย, ความอดทนทางด้านจิตใจ การทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับ

2. บุคลิกภาพ

ตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือ ความฉลาดทางอารมณ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพลทหารใหม่สังกัดกองทัพเรือประจำปีงบประมาณ 2548 เท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะพลทหารใหม่เพียงอย่างเดียว และศึกษาในปัจุบันประมาณเดียว และเพียงพลัดเดียวซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละเหล่าทัพได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก และ อารมณ์ของตนเองและสามารถแยกแยะประเมินค่า ยอมรับ และแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้องตรง ความจริง ถูกกาลเทศะ รู้จักจัดการกับความคับข้องใจที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่า ของตนเองได้ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งในการทำงาน หรือ อยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนมีเป้าหมายในการดำรงชีวิตทั้งด้านการเรียนและการทำงาน

2. พลทหารใหม่ หมายถึง บุคคลที่เข้าเป็นทหารเรือ โดยผ่านการคัดเลือกจากวิธีเกณฑ์ ทหาร รวมทั้งผู้ที่สมัครใจเข้ามา กำลังเข้ารับการศึกษา และศึกษาอบรมวิชาการทหารอยู่ที่ศูนย์ฝึก ทหารใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประจำปี 2548 หลังจากจบหลักสูตรแล้วจึงจะส่งออกไป ประจำการในหน่วยต่างๆของกองทัพเรือ

3.บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลของพลทหารใหม่สังกัด กองทัพเรือในลักษณะแสดงออกและเก็บตัว (Extraversion – Introversion) หรือมีความมั่นคงไม่ มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism - Stability)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมพัฒนาพลทหารใหม่สังกัดกองทัพเรือให้มี ความฉลาดทางอารมณ์หรือการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนา กองทัพต่อไป

2.เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัยต่อไปแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ เฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้บริหารระดับสูง นายทหารชั้นสัญญาบัตร เป็นต้น ถือเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

